

DANICA.

CERKVEN ČASOPIS ZA SLOVENSKE POKRAJINE.

Veliki petek — velika nedelja.

Ko Krista Judje so na križ pribili,
Izvršili v petek zlo so to osveto.
In ko izdihnili uro je deveto,
V prezlobnih srcih so se veselili.

A Jezus pa v nedeljo — jutro vstane,
Visoko dvigne križ, zdaj prapor sveti;
S premago smrti tej sovražni četi
Iz groba vstal uniči njih nakane.

Kot nekdanj Krista, cerkev zdaj njegovo
Križati novim Judom biva želja:
„Od Rima proč“ vihrajo vsi surovo.

A, glej zaman! Ne bode jim veselja:
Zmagalec smrti njih raztrè osnovo —
In cerkvi spet bo — velika nedelja!

Radoslav Silvester.

Anton Bonaventura,

po božji in apostolskega sedeža milosti knežškof
ljubljski

vsem vernikom svoje škofije mir, srečo in blagoslov v
Gospodu našem Jezusu Kristu.

(Dalje.)

5. Sv. maša.

Sveta maša je nekrvava daritev nove zaveze, kjer se po rokah mašnikovih sam Jezus Krist daruje nebeškemu Očetu, da Ga v imenu našem spodobno moli, zahvaljuje, prosi in Mu ponuja zadoščenje v spravo za vsakdanja naša razžaljenja.

Iz tega vidimo, da je sv. maša najbolj vzvišeno, da naravnost Božje delo na zemlji. Saj v njej sam Sin Božji samega sebe daruje nebeškemu Očetu, da izpolni vse naše dolžnosti do Njega in nam izprosi, česar potre-

bujemo za dušo in telo, za časnost in večnost. Vsaka vera ima kot najvišje versko dejanje krvave in nekrvave daritve; pri Izraelcih jih je Bog kar naravnost zapovedal in uredil; zato mora tudi najbolj popolna in edino resnična vera imeti najbolj popolno daritev. Ima jo: to je sv. maša, katero je sam gospod Jezus ustanovil pri zadnji večerji kot nekrvavo ponavljanje krvave daritve na križu.

Po tej daritvi pa tudi najbolj javno in skupno spoznamo, da je Bog naš Kralj in mi Njegovi podložni, popolnoma od Njega odvisni, saj se z njo ponižamo pred Njim kot pred najvišjim Gospodarjem nad nami, kot pred neomejenim oblastnikom našega življenja in naše smrti; saj se Mu po tej daritvi, po samem Sinu Njegovem spodobno klanjamo, prosimo Ga, zahvalju-

jemo se Mu, prav posebno pa se spoznamo kot upornike, ki so zaslužili večno smrt, a za odkupnino darujemo Njemu neprecenljivo smrt samega Sina Njegovega.

Kako važno je torej za nas, da pridemo k sv. maši in se njenega sadu vdeležimo. Vsled občestva svetnikov so sadu sv. maše deležni deloma vsi ljudje, pred vsem vsi kristijani na zemlji, vendar se ga pa vdeležijo posebno oni, ki so pri sv. maši, še bolj oni, za katere se sv. maša opravi. Kaj ne, to vemo iz katekizma: in vender, premnogo katoličanov ne mara k sv. maši! in vender, mnogi od onih, ki pridejo niso pri sv. maši pobožno in zbrano! in vender se nekateri sv. maše tako sramujejo, da ostanejo zunaj cerkve ali da se potikajo po najbolj zadnjih in skritih kotih v cerkvi, na stopnjicah, na koru! in vender, mnogi od omikanih ne samo k sv. maši še ob nedeljah ne prihajajo, ampak njeno resničnost kar naravnost tajé!

Kolika je to nespamet! Vse drugače delajo verni ljudje, ki po sv. veri živé. Ne samo ob nedeljah in praznikih prihajajo k sv. maši; ako je mogoče, prihajajo tudi med tednom ali vsaj enega od svoje družine v imenu vse družine k sv. maši pošljejo; in kako pobožno so pri tej božji daritvi! Zares spoznajo Boga in svojo popolno odvisnost od Njega, pa Mu prav po sveti maši za vse dolžnosti zadoščujejo.

Glejte! in prav to Gospod Jezus želi. Da, On želi, naj se Mu sv. maša daruje v zadoščenje za vsa razžaljenja, katera med nami trpi in kakor sem jih že omenil. Ali ne bomo radi vstregli tudi tej želji Njegovi? Pridimo ob nedeljah in praznikih gotovo k sv. maši, ako imamo tudi morda nekoliko bolj daleč; prihitimo, pobožno bodimo pri njej in darujmo jo Božjemu Srcu Jezusovemu v spravo za vsa razžaljenja, katera trpi v pr. sv. Zakramentu, darujmo jo z Njim nebeškemu Očetu v spravo za vse grehe vsega sveta, posebno za vse grehe v naši škofiji, v naši župniji, v naši vasi, v naši hiši, v našem srcu! Z istim namenom prihajajte k sv. maši tudi ob delalnikih, kadar le morete, posebno po zimi, ko imate več

časa. Tako se bo vtrjevalo kraljestvo Srca Jezusovega med vami.

6. Obiskovanje presv. Rešnjega Telesa.

Pridem do prav imenitne točke. Kaj ne, Gospod Jezus med nami živi, popolnoma se za nas daruje v ječi ljubezni, v ječi namreč, v katero Ga je sama ljubezen zaklenila; tu On živi v vsaki župniji noč in dan in govori: „Prava slast mi je živeti med človeškimi otroci!“

Kaj pa mi? Ali ne bomo radi k Njemu šli, tje pred tabernakelj, v bližino ljubezni, plamtečega srca Njegovega? Po pravici občudujemo ljudi, ki se ne boje niti nevarnosti niti stroškov, ter potujejo čez morje v sveto deželo, da vidijo kraje, kjer je Gospod Jezus za nas živel, za nas trpel, in umrl. Kaj pa cerkve naše, kjer Gospod Jezus osebno živi in za nas trpljenje svoje, smrt svojo vsak dan iz novega nebeškemu Očetu predstavlja? Ali naj bodo te cerkve prazne? „O“, pravi neki pobožen mož, „o ko bi mi imeli toliko vere, kolikoršno je goršično zrnce, vlekla bi nas neka skrivna moč k tabernakeljnu; vsako priložnost bi porabili, da bi šli tje, kjer Gospod Jezus na nas čaka; cerkve naše bi bile vedno napolnjene, vsakdo izmed nas bi vkljub svojim stanovskim dolžnostim dobil časa, da bi prišel k Jezusu ter se Mu poklonil, Mu odkril svoje srce, in se na Srcu Jezusovemu ogreval za sveto življenje!“

Kaj ne, to je res: ali vender je tako malo ljudi najti v cerkvah! Še ob nedeljah in praznikih brž brž hite iz cerkve, morda Gospoda Jezusa še pozdravili niso, raztreseno in le bolj s telesom so bili pri sv. opravi, potem pa le hitro na razgovor, v krčmo, po kupčiji, ali celo po nevarnih krajih in škodljivih zabavah. Vsi ti imajo mrtvo vero: največ skrbe za časnost, prav površno in lahkoumno pa za večnost. Oh, narobe svet! Skočite pred tabernakelj, kmalu se vam bo v srcu in pameti zasvetilo, in spoznali boste, kaj je Bog, kaj je duša, kaj sodba in kaj večnost.

Gospod Jezus nas pa tudi k Sebi vabi, saj kliče: „Pridite k meni vsi!“ Pojdimo

torej, da si pred tabernakelnom vnamemo srce svete ljubezni, da se potolažimo v stiskah, da se osrčimo zoper strasti, da se pokrepčamo za vsakdanje križe in da Gospodu Jezusu zadoščujemo za razžaljenja, katera trpi prebivajoč v tabernakelju iz ljubezni do nas. S tem bomo razveselili Njegovo Božje Srce in Mu ljubezen za ljubezen povračevali, kakor smo dolžni.

Zato me pa tudi prav posebno veseli, da se je skupno češčenje presv. Rešnjega Telesa po naši škofiji tako močno razširilo. Prve nedelje v mesecu kleče verniki pred svetim Rešnjim Telesom in Ga glasno v zboru po eno uro molijo v 284 cerkvah, vse nedelje v meseca pa v 147 cerkvah. Hvala Bogu, da se tega češčenja vdeležujete, kakor čujem, tudi možje in mladeniči, ter imate v nekaterih župnijah svojo posebno nedeljo. Ostanite stanovitni; svojega Jezusa se nikar ne sramujte, le še v večjem številu prihajajte. Da, prav možje in mladeniči pomoči Jezusove še nekako bolj potrebujete, kakor žene, ker je za vas in za vaše pošteno življenje več nevarnosti in sicer prav ob nedeljah po krčmah, kjer se preveč pije in kjer je zraven pijače po mizah tudi strupenega berila v umazanih, nevarnih in zato prepovedanih časniki. Prav veseli me, da je Ljubljana v tem oziru najlepši izgled vsem župnijam po vsi škofiji; ne le, da se sv. Rešnje Telo časti skupno in glasno ob vseh nedeljah in praznikih po vseh večjih cerkvah, ampak tu imamo še ponočne častilce, namreč lepo število ljubljanskih gospodov, ki se ponoči od četrтка na prvi petek vsacega meseca vsako uro v večem številu vrste in ponoči Gospoda Jezusa molijo v spravo za vsa pregrozna razžaljenja Božja v ponočnem času.

7. Bridko trpljenje Jezusovo.

Še na en način častiti Božje Srce Jezusovo, kakor On sam želi, naj Vam le omenim: spominj na Njegovo sveto in grenko trpljenje. Gospod Jezus res želi, da ljubezen Njegovega Božjega Srca spoznavamo premišljevali bridko trpljenje njegovo. Saj se nam je odkril s križem, z rano

in s trnjevo krono! saj se je tudi blaženi Marjeti večkrat pokazal v oni grozni podobi, ko Ga je vsega prebitega in s trnjem okrozanega Pilat pokazal Judom govoreč: Glejte, človek!

In zares! prav trpljenje dokaže in pokaže najbolj jasno nesebično ljubezen srca. Kdo pa more razumeti, kaj je Gospod Jezus za nas pretrpel in sicer za nas nehvaležne grešnike popolnoma prostovoljno! Kako velika in nesebična mora biti ljubezen Njegovega svetega Srca! Prav molimo k temu Srcu, kot k Srcu, ki je žareče ognjišče vse ljubezni. Ako je še kaj v stanu, ganiti hladna, da, kot led mrzla srca naša, ganile jih bodo rane Jezusove, trnjeva krona njegova, križ, žreblji, sulica, globoka srčna rana! Le premišljujemo jih prav radi sedaj v postnem času; molimo pobožno žalostni del svetega rožnega venca, obiščimo večkrat sv. križev pot, pa v srcu objokujemo svojo nehvaležnost, svojo nespamet; operimo se v zakramentu sv. pokore, pojdimo k velikonočnemu sv. obhajilu in vžgani sv. ljubezni do božjega Srca Jezusovega sklenimo, Njega res ljubiti, Boga ne več žaliti, strasti premagovati, nevarne tovaršije zapustiti, pijančevanju slovo dati, krščansko živeti, stopiti v Marijino družbo ali v tretji red in Božje Srce Jezusovo tako častiti, kakor smo dosedaj slišali.

Napravite na čast presv. Srca Jezusovega danes, ali vsaj pri velikonočni izpovedi posebno en sklep: napovejte vojsko žganju!

8. Žganje.

Še o tej peklenski pijači naj vam nekoliko izpregovorim. Imam pred seboj knjižico, katera pove resnico o žganju in iz katere naj vam posnamem nekoliko nauk. Poprašajmo prvič, ali ima žganje res v sebi moč, da nas krepi in hrani? Nikakor ne! Žganje nima krepilne moči: samo za kratek čas razdraži živce in odvzame občutek opešanja, potem pa živci še bolj oslabe: je kakor bič za onemoglega konja; konj vdarjen napne zadnje sile, potem pa še bolj opeša. Tudi hranilne moči nima žganje, to je laž in zmota; izkušnja uči, da so bolj močni in pri delu bolj

vztrajni oni ljudje, ki žganja ne pijó; ker žganje moči le prerazdraži, kakor vročina, dokler jih na zadnje prav zavoljo tega ne iztroši in ne uniči.

Poprašajmo drugič, ali žganje res varuje zoper mraz in zoper vročino? Nikakor ne! Pravo telesno toploto daje dobra hrana, žganje pa le za malo časa želodec pogreje, da potem še bolj omrzne; delalci na ledenih krajih žganja ne pijó, in žganjarjev po zimi največ zmrzne. Tudi v vročih krajih se ne hlade z žganjem in najbolj lahko prenašajo vročino, ter se obvarujejo raznih njenih bolezni prav oni, ki žganja ne pijó. Zato pri delu na polju ne pij žganja! Matere, dekleta, ne pijte žganja! To samo razdraži, potem pa telesne moči še bolj oslabé. Voda, mleko, posebno kislo mleko hrani in krepi; kdor pa pije žganje pri delu, njega se bolezni najrajše primejo; ob času bolezni podleže najpoprej telo žganjepivca.

Poprašajmo tretjič, ali ima žganje res zdravilne moči? Ima je le onda, ako se vživa, kakor se sploh vživajo zdravila in po navodilu zdravnikovem. Kakor je pa več tisoč zdravnikov zatrdilo, žganje škoduje, ako se za navadno kot zdravilo rabi. Škoduje posebno pri boleznih v želodcu in pri vročinskih boleznih. Ako tudi za malo časa pomaga, vendar pa zavživano redoma pohujša telesno stanje, ker napravi telo bolj dovzetno za povrnitev bolezni in korenito ozdravljenje skoro onemogoči. Sploh pa žganje navadno vživano želodec pokvari, ker želodčeve sokove tako izpridi, da za prebavo niso več sposobni.

Torej žganje nič ne koristi, pač pa škoduje. In zato trdimo: prvič, da iz njega prihajajo bolezni in zgodnja smrt. Kdor žganje redoma, morebiti še nezmerno vživa, on si vsadi klice za razne bolezni v želodcu, v črevih, na srcu, na jetrih, na ledvicah, v goltancu, v možganih, pri počutkih in provzroči razne dušne bolezni; žganje stori, da nagnenja do bolezni poprej dozore in da je lečenje posebno težko, večkrat nemogoče. Ni čuda, da je žganje tudi vzrok prezgodnji smrti. Pa tudi med znorelimi ljudmi, posebno med onimi, ki so najbolj divji in živinski, so večinoma žganjepivci.

In kakošni so otroci žganjepivcev? Imajo v sebi klice raznih bolezni, kaj slabega razuma so, bolj so zabiti in neumni in kaj lahko se jim v glavi zmeša. V norišnicah za otroke jih je dobra polovica od pijanskih starišev.

Mi trdimo drugič, da po žganju prihaja siromaštvo in velika beda. O koliko ljudi je prav žganje pripravilo na beraško palico! Kaj ne, zaslužek ni velik, vse je pa drago. Kdor ne varčuje, pa za žganje troši, kmalu zabrede v dolgove, dolgovi naraščajo, beda raste. Očetje, usmilit se sebe, usmilit se svojih otrok! Bežite od krajev, kjer se žganje toči, poživljeni boste. Žganjepivec nima srca ne za poštenost, ne za ženo, ne za otroke: on pijan razgraja, divja, preklinja in tudi zakonsko življenje skruni, kakor bi ga sama živina ne mogla.

Zato trdimo tretjič, da se iz žganja izrodi premnogo hudobij in nevarnost večnega pogubljenja. Pijanstvo od žganja je zares sramotno, najbolj popači podobo Božjo v človeku in mu vtisne živinsko. Žganjepivca tudi noben pouk, nobeno svarilo ne gane, za nobeno zapoved Božjo se ne zmeni, da le umazani in gnjusni strasti svoji zadosti. Ali ne prihaja od žganja največ surovosti, preteпов in pobojev?

Kaj pa po smrti? Prav dvomljivo je, da li so izpovedi žganjepivčeve pred Bogom veljalne: ker, ima li on dovoljno kesanje, ima li trden sklep, žganje popolnoma pustiti? To je jako dvomljivo! In kako prejme sv. zakramente ob smrtni uri? Kaka bode torej sodba, kako grozna neskončna večnost!

Odreci se torej tej peklenški pijači popolnoma! Nobene kapljice žganja več! le tako se moreš rešiti. Ali to ni mogoče? Je mogoče: moli, prejemaj sv. zakramente in ne hodi na kraje, kjer se ta gnjusna pijača toči! S početka težko, kmalu boš pa vse premagal, duh se ti bo razbistril, telo okrepilo, srce razvedrilo ter sreča in mir se povrnilo v tvoje srce in v tvojo hišo.

9. Kristu Izveličarju sveta.

Dragi kristijanje, opisal sem vam, kaj morate storiti, da bo Krist, edin Izveličar sveta, res tudi vaš Izveličar. Častili ga boste,

kaj ne, kakor sem vam svetoval? Posebno dva sklepa storite vsi: sklenite, da boste sv. zakramente prejekali večkrat kot dosedaj in da nobene kapljice žganja ne pokusite. Zraven tega priporočam, da molite vsak dan pri jutranji molitvi omenjeno molitev za posvečenje in zadoščenje, da prihajate radi k sv. maši, da iz ljubezni obiskujete in molite posamezno, posebno pa skupno presv. Rešnje Telo. Za postni čas ne pozabite žalostnega dela sv. rožnega venca in sv. križevega pota. Vse to storite z namenom, da se pokažete verne podložne kraljevega Srca Jezusovega, ter se morate pogumno in zmagovalno vojskovati zoper vaše in Njegove sovražnike, zoper razne strasti in poželjivosti. Kaj ne, saj me boste poslušali!

Da, Kristu, Izveličarju sveta, naj bode posvečeno vse naše življenje. Ker je to edino prav, zato sem tudi na čelu naših novih zavodov dal zapisati te besede: „Kristu, Izveličarju sveta“, ker hočem javno in glasno povedati celemu svetu, posebno pa vam, premili verniki ljubljanske škofije, kaj naj nameravajo zavodi, kam naj meri vzgoja, ki jo bodo v njih vaši sinovi dobivali. Kaj ne, s prispevki, katere mi drage volje vsacega leta prinašate, da morem zidati in delo dovrševati, podpirate najbolj svete, najbolj vzvišene namene; vi pomagajte, da se bo tudi po teh zavodih vtrjevalo gospodstvo kraljevega Srca Jezusovega nad nami in nad našimi potomci, zato naj vam bo od Njega samega obilna plača na zemlji, še bolj pa v večnosti. Za sedaj mašujem vsako prvo soboto v mesecu za vse dobrotnike, naj jim dobro delo Bog povrne. Ako me ne prenehate podpirati, mogli bomo v jeseni leta 1904 s šolami začeti. Res zaprek vidim še prav veliko pred seboj: toda večni in vsemogočni Kralj in Gospod Jezus Krist mora delo dovršiti in mi pomagati, kakor mi je očitno pomagal tudi dosedaj. Amen.

Blagoslov vsemogočnega Boga, Očeta, Sina in sv. Duha naj pride nad vas in naj nad vami ostane vekomaj. Amen.

V Ljubljani na praznik sv. treh Kraljev 1903.

† Anton Bonaventura
knežškof.

Žalostna Mati Božja.

VI. postna pridiga.

„Jožef ga je položil v grob, ki je bil izsekán iz skale.“
(Marko 16. 46.)

Velika izguba je zadela Nazareško hišico, kjer je bivala sveta družina. Greh se nikdar ni drznil prestopiti njenega praga, saj je stanoval pod to streho Sin božji, On, ki je najsvetejši, in poleg njega Mati, ki je bila izza prvega dihljaja brez madeža, in mož, ki ga hvali sv. pismo, da je bil pravičen. Greh se ni osmelil kaliti nebeske sreče napolnjujoče Nazareško hišico; pač pa je segla vanjo z mrzlo roko bridka smrt. Previdnost božja je pozvala sv. Jožefa prvega iz svete družine v večnost. Težko mu je bilo slovo od predragega Rejenca, grenka je bila ločitev od prečiste neveste, s katero je prebil več nego šestindvajset let v miru in v edinosti.

Kako vesela je spremljevala nekoč Marija svojega ženina k poroki, a sedaj ga mora izprevajati na poslednji poti. Bridkost ji lega na ljubeče srce, vender jo tolaži zavest, da ni sama; poleg nje ide za pogrebom Jezus, ki jo tolaži: Ločitev ne bo trajna; še malo in se združimo v nebeškem kraljestvu. Vsaka beseda Jezusova je Marijinemu krvavečemu srcu hladilno zdravilo in že njegova navzočnost ji vliva neskončno tolažbo.

Mati božja je bila jako užaljena na Jožefovem pogrebu, še mnogo bolj pa je bila užaljena tedaj, ko so polagali v grob njenega ljubljene Sina Jezusa. Tedaj je ranil sedmi meč njeno materino srce.

Majhna družba Jezusovih prijateljev se je zbrala k njegovemu pokopu. Dragega mrtveca so vzeli Mariji iz naročja in ga položili na skalo. Potem so skrbno izpirali rane, pljunke, blato, kri. Marija mu je izdrla iz svete glave mnogo trnov. Ko so bili očistili Telo in je obrisali s prti, jeli so je maziliti z dišečimi mazili. Nato sta vzela Jožef Arimatejec in Nikodem Jezusovo Telo in je zavila v tanke rute — vsako roko v posebno ruto; takisto sta dela noge in truplo v poseben zavoj. Mati božja je povila Je-

zusovo glavo v laneno tančico. Vse Telo so zagnili še v velik prt, ki ga je bil Jožef Arimatejec kupil nalašč zato. Zavito Telo Jezusovo so položili na nosila, ki so jih dvignili na rame Jožef Arimatejec, Nikodem, Janez in Longin, tisti vojak, ki je bil prebodel Jezusovo stran. Pogreb Izveličarjev! Za mrtvecem ide žalostna Mati. Spremljajo jo pobožne žene: Marija Magdalena, Marija Kleofova, Salome, Marta, Veronika. Za njimi koraka nekaj vojakov, ki so se izpreobrnili o Jezusovi smrti. S sklenjenima rokama ihte in jokaje izprevaja Marija svoj najdražji zaklad k grobu. Ko so nesli pred nekaterimi leti Jožefa na pokopališče, bil ji je na pomoči najboljši tolažnik Jezus. Sedaj pa je sama, poslednja iz svete družine. Janez si prizadeva, da bi jo potolažil, toda njegova beseda je le človeška beseda.

Sv. evangelje nam opisuje neki drug pogreb. Iz Najmljanskega mesta so prinesli mrliča mladeniča. Za pogrebom je šla njegova mati, uboga vdova. Solze so zalivale obraz žalujoči za edincem, o komer se je nadejala, da ji bo kdaj podpora v starosti. Jezus pride. V srce se mu smili potrta mati. Takoj ji ustavi solze rekoč: „Ne jokaj!“

A ko je šla Marija za pogrebom svojega edinega Sinu, ni bilo nikogar, ki bi ji otrl solze in ji vzkliknil: „Ne jokaj!“

Dospeli so na Jožefov vrt k grobu. Spoštljivo so položili mrtveca v nov skalnati grob in sicer tako, da je bila obrnjena glava proti vzhodu. Kleče moli ob grobu Marija. Potem odgrne prt z Jezusove glave in poslednjič objame in poljubi mrtvega Sina.

Krščanska mati, ki si nedavno medlela ob odprti rakvi svojega ljubljene deteta, ti veš, kaj je čutila Marija. Nepopisno bridko ti je bilo v duši, ko je prišel trenutek, da si smela poslednjikrat objeti in poljubiti dragega mrtveca, predno ti ga je zakril neusmiljeni pokrov. Kladivo, ki je zabijalo žreblje v rakev, zadevalo je tvoje srce in vsak udarec njegov je odmeval z grozno bridkostjo v tvoji duši. In potem so ti odnesli brezčutni ljudje mrtvo dete tja, kjer se vrste grobovi. Boletno se spominjaš, kaj si čutila tedaj, ko so pogrezali tvojega ljubljenečka

v jamo in je bobnela prst v odprto globino. Neskončno hujša bridkost je napolnjevala dušo Mariji, ko so zavalili težek kamen na grob njenega božjega Sinu. Tedaj je prebodel sedmi meč njeno srce. „Oj kako rada bi bila ž njim vred pokopana, ako bi bila volja božja“ — pravila je pozneje sv. Brigiti — „reči moram, da sta bili položeni dve srci v en grob tedaj, ko so pokopali mojega Sina.“

Marija je žalovala o pogrebu svojega Sina, ona žaluje tudi za tvojim pogrebom.

Jaz sem, hvala Bogu, še živ in zdrav, za menoj ni treba še nikomur žalovati, odgovarjaš. Da, živo je tvoje telo, a tvoja duša je že izdavna pokopana in grobu, kjer počiva, se pravi: duhovna lenoba. Glej, zaradi tega pogreba žaluje Marija. Lenoba je meč, ki je ranil srce nebeške Matere.

Se li še spominjaš, kako iskren prijatelj molitve si bil nekdanj? Kako rad si otrok sklepal ročici in izgovarjal pobožno molitve, ki te jih je bila naučila dobra mati. Pomisli, kako rad si molil vsak večer sv. rožni venec in vneto izvrševal druge vsakdanje pobožnosti. A kakšna je sedaj tvoja molitev? Vsaka ti je predolga. Jutranjo in večerno molitev opuščaš. Kadar zazvoni angeljsko češčenje, se ne odkriješ. Prijateljem molitve se posmehuješ. Kam je prešla tvoja ljubezen do molitve? Položil si jo v grob in na tem grobu žaluje Marija.

Se li spominjaš, kako rad si za mladih dni zahajal v cerkev vdeleževati se službe božje, kako si hrepenel po besedi božji, kako si malone vsako jutro hitel k sv. maši? A kako je sedaj? Ob nedeljah še prihajaš k sv. maši in tudi pridige ne zanemarjaš; ali popoldanska služba ti je kar odveč in k sv. maši te ni nikdar ob delalnikih; za to ni časa. Pridružil si se polagoma onim, ki pravijo, da je izgubljen čas, kar ga prebiješ v cerkvi. Kam je prešla tvoja gorečnost? Propala je in grobu, kjer je pokopana, se pravi lenoba. Na tem grobu žaluje Mati božja.

Se li spominjaš, kako si pristopil nekoč raznim bratovščinam; zapisal si se v bratovščino presv. Rešnjega Telesa; postal si

člen bratovščini srca Jezusovega in Marijinega, bratovščini naše ljube gospe, sv. detinstva. Kako si izprva natančno izvrševal bratovske dolžnosti; a kako jih sedaj? Veš li, kdaj si zadnjikrat molil uro vpričo presv. Rešnjega Telesa? Morda je minilo od tedaj že mnogo let. Kam je izginila tvoja vnema? Pokopana je in na njenem grobu žaluje Marija.

Se li spominjaš, kako si v zorni mladosti rad prejemal sv. zakramente? Vsak mesec in še večkrat na mesec si se očiščeval v sv. pokori in kako skrbno si se pripravljaj na to očiščevanje. Natančno si izpraševal vest, srčno je bilo tvoje kesanje, trdni tvoji sklepi. Ob mizi Gospodovi si bil pogostoma gost. In sedaj? Sedaj te ni izlepa na izpoved. Morda jo opravljaš samo enkrat na leto in še tedaj povrhoma in miza Gospodova ti je tuja. Kam se je dela tvoja ljubezen do sv. zakramentov? Pogreznila se je v grob lenobe in ob njem bolešno vzdihuje Marija.

Grob se za grobom vrsti v tvojem življenju. Kolikor dni,oliko grobov; kolikor let,oliko pokopališč. Pomisli, koliko dni si že pokopal, koliko let potratil. Star si že, a nimaš ničesar nabranega za večnost. Na smrtni postelji si zaželiš, da bi ti Bog podaljšal življenje vsaj za eno leto, vsaj za en mesec, vsaj za en dan; ali tedaj bo prepozno.

Sv. Andrej Avelinski je nekoč naletel na mladeniče, ki so igrali na karte, in jih pokaral. Eden izmed igrancev mu odvrne: „Saj ne igramo za denar, nego samo zato, da si preganjamo dolg čas“. — „Oj bedaki“, vzklikne svetnik, „vi imate toliko časa, da se še trudite, kako bi ga ugonobili“.

Dragocen je čas. To je tisti talent, ki nam ga je dal Bog, da ž njim kupčujemo za večnost. Ali naj ga zakopljemo, kakor ga je zadejal leni evangelijski hlapec? Za delo smo vstvarjeni. Ali naj lenarimo, kakor oni delalci, ki so pohajkovali ves božji dan brez dela? Glej Izveličarja, ki ni potratil niti ene ure niti enega trenutka; vsak hip je porabil za čast božjo in za reševanje duš; celo po noči si ni dal miru, nego zahajal na Oljsko goro molit. „Ogenj sem prinesel na zemljo“, je dejal, „kaj hočem drugega,

nego da se vname“. On je razplameneval ogenj, a mi ga pogašamo z mlačnostjo, z lenobo v sužbi božji in v izpolnovanju stanovskih dolžnosti. Naša lenoba je sedmi meč, ki je ranil Marijino srce.

* * *

„Tvojo lastno dušo presune meč“ (Luka 2. 35.) — to prorokovanje starčka Simeona se je izpolnilo do pičice natanko. Marija je bila milosti polna, a tudi žalosti polna. Z milostjo jo je napolnil Bog, in kdo z žalostjo? Greh je krivec Marijinih bridkosti. Greh je zakrivil, da so se izkalili nebeški Materi blaženi trenutki, ko je prinesla svojega edinorojenca v tempelj Bogu darovat. Greh je pahnil sv. družino v prognanstvo in zasadil begunki Mariji meč v ljubeče srce. Greh je kriv, da je tolikrat izgubljen Jezus in da mora tolikrat jadikovati užaljena Mati: Sin, hči, zakaj sta mi napravila tako žalost? Greh je povzročil, da je morala srečati Mati božja svojega ljubljence obloženega s težkim križem. Greh je zasadil križ na goro Kalvarijo. V senci drevesa rastočega na Golgoti je stala Mati s prebodenim srcem. Kdo ji ga je prebodel? To je storil greh. Greh ji je položil v naročje mrtvega Sina. Greh ga je zaklenil v prezgodnji grob. V postnih govorih sem vam navel sedem grehov, ki so nebeški Materi posebno protivni. Ti grehi se mi zde, kakor strupena sedmeroglava kača. Na kači stoji zmagalka Marija. Sedmeroglavo kačo moramo zmagati tudi mi, ako hočemo, da nam obda kdaj glavo nebeške slave sijaj.

Nešetokrat zatrjujemo, da ljubimo Marijo. Ali ni naša ljubezen le navidezna in puhla? Ali se nismo že tolikrat pridružili raniteljem Marijinim? Priznajmo danes: mi smo napuhneni, Marija pa ponižna; mi smo sebični, lakomni, Marija pa je dobrotna; mi smo nečisti, Marija pa je brez madeža; mi smo polni zavisti, Marija polna ljubezni; mi smo nezmerni, Marija zadovoljna s tem, kar ji je dal Bog; mi smo jezavi, Marija krotka kakor ovčica; mi smo leni za božje reči, Marija goreča. Ne, mi ne ljubimo Marije, nego zasajamo ji meč v srce. Vsi bi

morali biti njeni otroci, a marsikdo je njen izdajalec.

Zadnjič sem vam omenjal žalostne Matere božje pri sv. Florijanu. Danes naj vam vzamem v misel prekrasno podobo žalujoče Matere v stolni cerkvi sv. Nikolaja. V drugi desni stranski kapeli stoji na oltarju kip velike žalovalke z mrtvim Sinom v naročju. Pred tem oltarjem počivata v Bogu dva najblažja sinova naše nesrečne domovine knezaškofa Anton Alojzij Wolf in Ivan Zlatoust Pogačar — poslednji rojenec župe, kateri je sedaj zavetnica sedmeroboletna Mati. Prav tako znamenita je podoba žalostne Matere božje, ki tiči v zunanji steni stolne cerkve. Pod to podobo se je vršil l. 1813. žalosten dogodek.

Bilo je neko noč proti koncu meseca kimalca. Tedaj je bil še ljubljanski grad v francoskih rokah; a tujcem so bili dnevi v Ljubljani že šteti. Avstrijska armada se je blizala mestu. Tisto noč je prijezdil skrivaje neki avstrijski ulanski častnik na Dunajsko cesto. Imel je seboj svojega poveljnika pismo, namenjeno ljubljanskemu županu. Ali kako naj pride do njega, ko je neznanec v mestu? Na Dunajski cesti sreča četiri mladeniče, katere prosi naj mu pomagajo. Eden izmed njih se mu ponudi za spremljevalca, prime konja za uzdo in ga vede v mesto. Kar počí francoska puška. Ulanec se obrne in zdirja nazaj, a mladeniča zgrabijo francoski vojaki. Dolg, črnobradat častnik stopi k njemu rekoč: „Govori, če ne, umreš!“ — „Nikdar ne bom izdajalec“, odgovori mladenič. „Še enkrat te opominjam: čemu je prišel avstrijski ogleduh?“ vpraša ga častnik iznova. „Skoraj vam povedo Avstrijci sami, čemu je prišel“. — Dobro“, vzklikne Francoz in migne vojakom. Zvežejo mu roki in ga postavijo k zidu pod podobo žalostne Matere božje šenklaške cerkve. Trije vojaki napno peteline, tri puške počijo, junaški mladenič, ki ni hotel izdati domovine, se zgrudi in izdihne blago dušo.

Predno sklenem, naj razodenem še eno željo. Prosim te, poglej kdaj podobo žalostne Matere božje, poglej meč, zasajen v njeno srce, poglej mrtvega Sina v njenem naročju in zdihi: Nikdar ne bom tvoj

izdajalec, Marija, nikdar te nočem raniti z mečem pregrehe! Amen.

Župnik Ivan Vrhovnik.

Sv. obredi velikega tedna v Jeruzalemu.

Vzvišeni žalostni obredi, ki jih obhajamo v naših cerkvah veliki teden, so že sami ob sebi pretresljivi in ganljivi. Najpretresljivejši pa je vtis teh obredov v svetem Jeruzalemu, kjer se je vse to zares izvršilo, kar nam označujejo resni obredi velikotedenski. Glavne obrede vedno izvršuje latinski patrijarh. Cvetno saboto se zbero svetovni in redovni duhovniki z generalnim konzulom francoskim, ki je zastopnik francoskega protektorata nad misijonarji v tej deželi. Tudi konzuli drugih katoliških držav pridejo ta dan pred patrijarhovo palačo. Odtod se pomika slovesni sprevod ob zvonjenju velikega zvona k cerkvi vstajenja. Vrsta je ta-le: Najprej stopajo trije kavasi ali janičarji patrijarha, franjevske kustodije in francoskega konzula s svojimi srebrno-kovanimi palicami. Potem gredo gojenci seminarja v roketih in katoliški romarji. Slednjič pride ponosita postava patrijarha Ludovika iz reda sv. Frančiška, kojega obdajajo francoski in drugi konzuli. Tem sledi stolni kapitel cerkve božjega groba, duhovščina in narod.

Pri vstopu v baziliko prezentira oddelek turške posadke pred patrijarhom in pred latinskim ozir. katoliškim narodom. Radi reda ta turška straža ves velik teden prihaja semkaj. Često prihajajo sem v teh dnevih romarji iz vseh krajev starega in novega sveta, kakor odposlanci svoje domačije in katoliške vere, ki je razširjena po vsem svetu. Za tiste dobe, ko so v Jeruzalemu kraljevali Bogomir Bouillonski in njegovi nasledniki, je bila cvetna nedelja dan zmagovalstva. Tisto jutro so se proti Betaniji podali: patrijarh z metropolitanskim kapitelom; štiri drugi kapiteli svetega mesta in številna svetovna in redovna duhovščina.

Za njim pa kralj z vsim dvornim spremstvom. Tem so sledile hrabre čete vitezev, Ivancev, templarjev, nemških križarjev in neštevilna množica romarjev raznih narodov in dežel. Ko so došli v Betanijo, peli so evangelij o Jezusovem slovesnem vходу v Jeruzalem. In ko se je pevalo: Našli boste žrebe — pripeljite mi je — dovedli so patrijarhu dragoceno opravljeno živinče za ježo, kteremu so nadeli lepo odejo. Vsedel se je patrijarh nanje in sprevod se je jel pomikati med slovesnim popevanjem proti Jeruzalemu. Kak prizor! Nepopisni čuti so navdajali navzoče. Vsa pot je bila okrašena s preprogami, cvetlicami in zelenjem noter do zlatih vrat, ki so je pa sedaj Turki zazidali. Tudi takrat je bil tanek zid mesto vrat, ki so ga pa podrli, da je stopal skozi vrata, skozi ktere je prihajal Jezus, tudi patrijarh, ki je Jezusa predstavljal. (Nekaj enakega je pač v Rimu, kjer so tudi v cerkvi sv. Petra „zlata vrata“, ktere se odprejo ob sv. letu; kakor se je to zgodilo dne 24. decembra 1899, ko je Leon XIII. odprl sv. leto z lepo, veliko slovesnostjo in ginjačnimi obredi.) Sprevod se je završil v cerkvi Jezusovega vstajenja, kjer se je blagoslovila tudi oljika. Isto oljiko so romarji nesli v svoj oddaljeni dom, in dasi je oljika hitro vsahnila, ostala pa je sveta slovesnost romarjem v živem spominu. *Tempi passati.*

Cvetno nedeljo prične se slovesna božja služba katoličanov zarano, ker imajo pozneje Grki svojo. Po kratki molitvi stopi patrijarh v božji grob. Franjevci, ptuji duhovni in romarji se gnetejo pod kupolo ter prejmejo zaporedoma oljiko iz patrijarhovih rok. Vsak se globoko prikloni, vzame oljiko in poljubi prstan sedečega cerkvenega kneza. Po razdelitvi oljike se pomika sprevod okoli božjega groba do kamena maziljenja, ter se vrača v kapelo „sv. Marije Magdalene“, kjer je peta slovesna maša. Potem Grki tam obhajajo svojo božjo službo.

Sredo so pevane lamentacije ali žalostinke. Okoli 3. ure je patrijarh prišel v cerkev. Nekoliko trenutkov smo pred kamnom maziljenja ali pred Božjim grobom molili. Patrijarh se je podal k prestolu, ter je oblekel sveta oblačila. Pred nami je stal

pomenljiv trivogelnik s petnajstimi gorečimi svečami, katere so se zvrstoma pogasile, kakor so ga polagoma zapuščali njegovi učenci. Nebo je bilo pokrito, tužno je bilo v baziliki, ko smo pevali psalme Davidove ne daleko od Sionske gore, kjer je ta navdušeni kraljevi pevec v prvič prepeval na harfi k časti božji. To je bila vzvišena in vzneseana slovesnost.

Veliki četrtek je bil pred Božjim grobom postavljen velik krasen oltar. Na njem stoji šest srebrnih svečnikov, na sredi pa belo odeti dragoceni križ, spominj pobožnosti krščanskih vladarjev od davnega. Krog oltarja so sedeli duhovniki, bogoslovci in romarji. Duhovniki, oblečeni v kazulo ali dalmatiko, razvrščeni po dostojanstvu in obredu so obdajali kakor častna straža prestol patrijarhov. Začela se je peta maša. Lepo so peli pevci, vsa čast arabskim mladenci. „Vsa naša čast je skrivnost sv. križa; hvaliti se nam je s križem Kristovim.“ Devetkrat smo spreminoma klicali v usmiljenje Boga Očeta, Sinu in sv. Duha „*ab utroque procedentis*“. Tiho postane. Slovesna gloria se glasi iz patrijarhovih ust, orglje zadonijo, in veliki zvon zapoje, ter pretrese vsako srce. In potem le tiha molitev. Kdo more popisati skrivnostni učinek tega vzvišanega trenutka? Na vsakem obrazu je bila videti žalostna resnoba. Kaki slovesni moment. Jeruzalem, obednica, božji grob! Žal, da ni moč na Sionski gori v pravi obednici obhajati te slovesnosti. Poprej se je to godilo, ko je še stala cerkev ondi. Pa priprosto veličastvo obreda, vera in nabožnost, ki ste se zrcalile na vsakem obrazu, vse to je učinilo, da smo se čutili uničene pred božjim veličastvom. Med tem je bilo vse pripravljeno za sprevod in mnogo luči prižganih. Trikrat smo šli okoli božjega groba, obdani od številnega naroda. Po tretjem sprevodu je patrijarh stopil v pravi božji grob, da je tje izpostavil sv. telo Kristovo.

Sv. cerkev k nam govori ne le z besedami, ampak tudi z djanjem z obredi, ki nam predstavljajo sv. skrivnosti. Zlasti to velja o velikem tednu. Kje je kak kristijan, ki bi ne bil po pevankah žalostinek, po vzvišenem obredu sv. daritve

zadnje tri dni velikega tedna in zlasti tedaj, ko veliki četrtek mašnik obdan od levitov, v beli mašni srajci in črni štolu tiho moleč resno odkriva oltarje? Vsako oko se porosi, ko človeku donijo na ušesa besede: „Mojo obleko so razdelili“, in človek sam gleda in vidi, kako se oltarji oropajo pri kapeli „razdelitve obleke“, in sicer na tistem kraju, kjer so vojaki razdelili Kristovo obleko med saboj in vadjali za suknjo. Kak pretresljiv prizor, ko se pri odkritju oltarja „stebrabičanja“ in „zasramovanja“ na Golgati pred odprtim grobom pojo Davidove besede: „Veliko psov me je obdalo, svet brezbožnih se je dvignil zoper mene, moje roke in noge so prebodli in štelili vse moje kosti.“ — Popoldne ob 2. uri je umivanje nog, visoki prelat namreč umiva noge 12 romarjem iz 12 evropskih narodov. Ta obred je tu na kraju Kristovega dejanja brez vse primere ginljivši. Po odpevanih jutranjicah odhajajo romarji. Često se pa dogaja, da zahodni romarji noč prebijejo čuječ in moleč v cerkvi Božjega groba.

Veliki petek postaja bazilika že sama ob sebi otožna, bolj temna in žalostna, ker je preprežena s črnimi tapeti in preprogami. Mašna obleka je iz črnega zameta, s srebrnim obšivom in srebrnimi okraski. Patrijarh pontificira. Pri mračnem svitu svetilnic z barvanimi cilindri dobivajo fizionomije navzočih vernikov bled kolorit; človek misli, da je res solnce otemnelo. Minula je prostratio s prorokbami, duhovniki so jeli ob nepokritih pulatih pevati pasijon. Sveta groza se polasti navzočih drug za drugim obledi. Dospe se do besede: „in z nagnjeno glavo.“ Tu ostavi pevajoč diakon pult ter poklekne pred oltar Grkov na tisto skalo, kjer je stal Kristov križ in trepečim glasom zapoje: „je izdihnil tu svojo dušo.“ Tu se pripognejo vseh kolena, vsako čelo se nagne k zemlji, ki je pila kri Sinu Božjega, in vsakoja usta jo poljubljajo nehote. Zdelo se je, da se solnce umika, noč breg pokriva, da mesec v krvavem svitu izhaja in da prikazujejo se zvezde. Taka je groza tega trenutka.

Zvečer se vrši še ginljivejši slovesnost: v grob pokladanje Krista. Kako strašna

noč je morala biti, ki je sledila Kristovi smrti. V isti noči je bilo vsako srce nepokočno, torej ni bilo mogoče, da bi se bilo kako oko zaprlo k spanju. — Nešteta množica je bila navzoča; slovesna procesija, ktere so se vdeležili vsi duhovniki in neduhovniki z voščenimi svečami, seminaristi, patrijarh spremljan od konzulov, je izšla od frančiškanskih vrat. Tam je bila dnevu primerna propoved. Vse kapele, vsi hodniki, božji grob in zlasti Golgota začeli so svetleti od lučic in z velike kupole odsevajoča svitloba je nudila krasen prizor. Sprevod se je pomikal mimo več stacij. Prva je bila kapela „razdelitve obleke“, kjer je bila grška pridiga; pri oltarju „zasramovanja“ je bil govor slovanski, pri oltarju križanja nemški in pri „povikšanju križa“ francoski.

Tu sledi prizor, ki omeči najtrše srce. V duplini namreč, kjer je stal pravi križ, je postavljen velik križ s³ premakljivim Kristovim telesom životne velikosti. Pričenja se snemanje s križa. V črne dalmatike oblečeni diakoni stopajo s kladivom in kleščami po lestvicah navzgor — velika tišina — vsem sapa zastaja. Najprvo vzame diakon Odrešeniku krvavo trnjevo krono z glave, pokaže jo navzočim vernim, ter jo položi na srebrno ploščo. Kladiva udarjajo, klešče škripljejo, žebli se potegnejo ven. Rama Gospodova se pobesi, glava se nagne. Široka vezila se potegnejo skozi pazduho, roke in noge se razvežejo, potem se sveto telo spoštljivo položi na bel prt, ktero držijo štirje črnooblečeni diakoni, in sprevod se začne. Najprvo gre ljudstvo s svečami, potem duhovniki, nosači sv. Telesa in duhovniki, noseč trnjevo krono, žeblije in posodice z mazilom, slednjič patrijarh s spremstvom. Ko so došli k „kamenu maziljenja“, kjer sta mazilila Jožef Arimatejec in Nikodem po judovski šegi Kristovo truplo, položijo tja Kristovo telo. Patrijarh sedeč na nasprotnem sedežu, vzame iz dveh posod mire in aloa ter je potrese med molitvami in spevi ter mazili Kristovo telo. Potem pokadi Kristovo telo s pristnim kadilom iz Sabe, ki ves tempelj napolni s svojim duhom. Tu je Arabska propoved, ki je najbolj vspešna, vse jo umeva ter verno in navdušeno po

sluša. Sprevod se pomika dalje v veliko baziliko, do pravega Kristovega groba. Dijakoni s svojim dragocenim bremenom vstopijo noter ter je polože na isti kamen, kjer je nekdanj počivalo pravo Kristovo telo. Nato se bliža patrijarh s svojo asistenco ter pokadi božji grob, — potem še sledi španjsk nagovor in slovesnost je končana.

Veliko soboto se slovesnosti zarano prično. Nekedaj so bile daljše molitve, kakor sedaj. S žalostjo se strinja danes neko tiho veselje; kajti cerkev ve, da je križani Odrešenik vstal. Že od pamtiveka se je velika sobota omilila katoliškemu ljudstvu. Nepopisno pa je srčno veselje duhovnikov in vernih, ko se skrivnosti vstajenja obhajajo pred odprtim grobom, pred istim grobom, iz katerega je vstal Gospod. Najprvo se ogenj ukreše iz kamena. Ta kamen, pravi apostol je bil Krist, prava luč, ktere ni hotel poznati svet. Kako pomenljive so tiste tri sveče, ki vspodablajo tri Marije, najprve in koj zarano prišle k grobu. Kako značilne so pač tudi one prorokbe z berili iz starega veka; kajti tu v Jeruzalemu so se prorokbe izpolnile na grozoviten način.

Med tem so marljivi redovniki napravili pred božjim grobom blesteč oltar, ter ga okrasili s srebrnimi svečniki in duhtečimi cvetličnimi šopki, ki so je prinesli iz vrta Getzemani. Duhovniki si odenejo zlatoblesteča oblačila, sv. maša se pričinja. Oblaki prijetnega kadilnega vonja polnijo svetišče. Vse je tiho! Glas zadoni kakor glas angeljski, glas, ki trepeče radosti srca: to je „gloria“, — slavospev vstajenja! Veliki zvon bazilike zabučí oznanujoč Jeruzalemu veselo poročilo; orglje zapojó, zglasijo se slavnostni spevi, kakor odmev veselja, ki prošinja vsa srca. Vsi obrazi se razvedrijo kakor po prestani hudi uri. Zdi se, da se zemlja radosti trese, čuvaji groba popadajo na tla, pečati se odpró in angelj radostno in slovesno oznanuje: „Pridite in glejte, kamor so ga položili; vstal je, ni ga tukaj, aleluja!“

O ti edina vznesena Velika Noč v „svetem“ mestu — v svetem mestu Jeruzalemu. Kdo ne bi rad videl sv.

obredov velikega tedna v Jeruzalemu na licu mesta, kjer so se vršile vse te skrivnosti Kristovega trpljenja, smrti in odrešenja? Pa če tudi ne moremo tje, pa lahko doma v župni cerkvi prisostujemo ginljivi božji službi velikega tedna. Da smo z večjim pridom pri taki božji službi, vzmimo poprej v roke knjigo, v kateri so razglašeni ti obredi. Zato tudi mnogi propovedniki v postnih pridigah razlagajo te obrede velikega tedna. Sploh pa so govori o cerkvenih obredih ali liturgični jako umestni; kajti po njih poslušalci uvidevajo lepoto katoliške božje službe, k kateri potem rajši prihajajo ter se potem toli tesneje oklepajo sv. cerkve in sv. Kristove vere.*

Župnik A. Kummer.

Radostna Mati božja.

„Veseli in raduj se, devica Marija, aleluja! ker je res vstal Gospod, aleluja!“ (Cerkv. molitev.)

Na meji laške in švicarske dežele se dviguje nebotična gora sv. Brnarda. Preko nje vodi jako nevarna cesta. Na najvišjem vrhuncu stoji samostan. Ondotni menihi so največji dobrotniki potnikom. Premnogim so že oteli življenje. Pred kakimi sedeminpetdesetimi leti je šla nekega dne čez goro sv. Brnarda mati s petletnim sinkom. Vihar ju zaloti. Jelo je mesti s snegom. Zgrešila sta pot. Jokajoči deček je trepetal od mraza. Mati mu je obesila krog vratu svetinjico Matere božje in ga priporočila nebeški Devici v varstvo. Mesec je posvetil skozi oblake, ko je zbrala utrujena mati poslednje moči, da bi dospela do samostana. Potoma je večkrat obstajala. Zdajci zagrmí blizu nje. Velikansk plaz se je utrgal in hrume valil preko skalovja v dolino. „Marija, pomagaj!“

* Slovenske liturgične knjige n. pr. so: Dr. Muršič-eva bogočastje; Lesarjeva liturgika, liturgika kateheta Simona Zupan, prof. Komljančeva, in druge. Lesarjeva je precej obširna, Zupanova maloobsejna. Želeli je, da bi se izdala liturgična knjiga nekako v sredi med tema dvema, ki bi rabila šolam in družinam. — Jako lepo priliko imajo kateheti n. pr. v 2. šoli prav kot učno stvarino pred Veliko nočjo razlagati in tudi za rede prašati liturgiko Velikonočnega časa pred Veliko nočjo.

vzklikne prestrašena mati. Ozre se. Otroka nikjer! Plaz ji ga je bil odnesel. V dnu srca užaljena začela je razgrebati sneg, da so ji krvavele roke. Vse zastonj. Kar zasliši zvon. V samostanu na gori je zazvonilo zdravo Marijo. Zvonov glas jo je spomnil prežalostne Matere, ki je tudi izgubila svojega Sina. „Spomni se, premila devica Marija“, jela je moliti, „da še nikoli ni bilo slišati, da bi bil zapuščen, kdor je pribežal pod tvoje varstvo“. Ni še bila izmolila, ko sta se ji približala dva menih s psom. Onemoglo ženo sta odnesla v samostan, psa Brnardinca pa poslala po izgubljenčka. Kmalu mu je prišel na sled; izkopal ga je s tacama iz zameta, dihal vanj, lizal ga, dokler se ni zavedel. Rešenec se oklene psa krog vratu in potem hajdi k menihom v samostan. V tem se je bilo izboljšalo ženi; a bila je nekojna. Trlajo je skrb za sina. „Kraljica nebeška, vrni mi moje dete!“ Klicala je ven in ven. Ob samostanskih vratih zapoje zvonček, duri se odpro, pes vnide noseč na hrbtu otroka oveseljeni materi.

More li materino srce občutiti večjo radost, nego kadar objema sina, ki je bil izgubljen, a se je zopet našel?

V minulem postnem času smo žalovali z Marijo. Danes pa nam odmeva v duši; Aleluja! Nebeška Mati je našla svojega izgubljenega Sina. „Veseli in raduj se, devica Marija, aleluja! ker je res vstal Gospod, aleluja!“ kliče ji sv. cerkev. Premišljujmo torej Marijino veselje o Jezusovem vstajenju.

Tik groba smo ostavili Marijo. Noč se bliža. Pogrebci Jezusovi se vračajo domov, a skoraj ob vsakem koraku se ozirajo nazaj h grobu. Srce jim je ostalo pri mrtvem Izveličarju. Marija nosi krono, žreblje in nekoliko robcev, napojenih z Jezusovo krvijo. Spremlja jo Janez in pobožne žene. Glej, na goro Kalvarijo gre h križu, na katerem je izdahnul Sin. Ona objema grozni les in ga poljubljuje. Tam pa tam je še kaka kapljica krvi, ki jo skrbno otira. Marija je prva počastila Jezusov križ.

Z gore Kalvarije je šla Marija po tisti poti, koder je bil Jezus nesel težki križ.

Dospela je v mesto. Janez jo je vzel k sebi, kakor mu je bil naročil umirajoči Učitelj.

V skromni izbici je ostala Marijo veliko soboto. Pred njo je ležala trnjeva krona, žreblji, robci, polni krvi Jezusove. To je podedovala po Sinu. Od teh dragocenih zakladov se nikakor ni mogla ločiti. Ven in ven je vpirala vanje solzne oči. V potrti duši ji vstaja nada, da se skoraj izpolni starozavezno prorokovanje: „Moje duše ne ostaviš pred peklom in svojemu svetniku ne daš gledati trohnobe.“ (Ps. 15. 10.) Nekaj ji pravi, da se vsak hip utegne obistiniti beseda Jezusova: „Razdenite ta tempelj in v treh dneh ga zopet vzdignem.“ (Iv. 2. 19) Vstajenja dan je blizu.

Zamišljena je klečala Marija, ko je zavitilo jutro velike nedelje. Izveličar stopi živ, preobražen, poveljčan pred svojo Mater. „Oh, Sin moj!“ — „Oh, Mati moja!“ Kdo bi mogel popisati radost, ki se je zrcalila v teh vnetih vzklikih. Marija se čudi — Jezus je popolnoma izpremenjen. Pred tremi dnevi ga je gledala zaničevanega, zapljuvanega, razmrcvarjenega, razpetega, ponižanega, zadnjega med ljudmi; gledala ga je v najostudnejši družbi — med roparji, rablji, zločinci. A danes stoji pred njo v nebeškem sijaju; rajska miloba mu odseva z obličja; rane se leskečejo; snežnobela obleka mu očeva čudovito pomlajeno Telo. Od smrti vstalega Izveličarja je spremila k Mariji častita družba: angelji in svetniki stare zaveze. Oj, kako se je razveselila Marija, ko jih je zagledala. Izpoznala je med to izvoljeno trumo svojega ženina Jožefa, stariše Joahima in Ano, sorodnico Elizabeto in njenega sina Janeza. Približali so se ji očaki in proroki in angeljski zbori. Vsi so se klanjali Materi svojega Stvarnika in Odrešenika. Tedaj jo je razglasil Jezus za njihovo kraljico: za kraljico angeljev, očakov, prorokov, mučencev, za kraljico vseh svetnikov. Vsi so počastili svojo Gospo. „Hvalimo te radi velike slave tvoje!“ vikali so Jezusu. „Ti slava jeruzalemska, radost Izraelova, čast naroda našega, bodi blagoslovljena na veke!“ tako so proslavljali Marijo.

Kamen je odvaljen z Jezusovega groba, iz srca Marijinega pa je izginila žalost. Raduj se, Marija! Grob je prazen, pečat zdrobljen,

stražniki so zbežali, namesto njih sedi angelj na skali. Obličje mu je kakor blisk, oblačilo kakor sneg. Sin, ki je bil umorjen, zopet živi.

Marija se veseli tudi tvojega vstajenja. Težak je bil kamen, ki je ležal na tvoji vesti. Leta in leta te je tiščal greh. Mučila te je stara vkoreninjena navada. Tako popolnoma si se ji bil vdal, da si mislil, da ti ni živeti brez greha. A v minulem postnem času si storil trdni sklep: Sedaj ali nikoli! Na priprošnjo Marijino si z božjo pomočjo slovo dal grehu. Kamen je odvaljen z vesti, zato se veseli Marija.

Pečat, ki ti je zapiral usta v tolikih izpovedih, je zdrobljen. Vse, prav vse si povedal izpovedniku. Razvezala se je vez tvojega jezika — prav si govoril. Oj kako se veseli tega zdrobljenega pečata Marija!

Varuhi so vztrepetali od strahu, ko je bil Jezus vstal; bili so kakor mrtvi. Kdo je bil kriv, da si toliko let trohnel v grobu hudobije? Krivci so bili grešni tovariši. To so bili tvoji varuhi. Prežali so nate noč in dan, da bi se ne izkopal iz njihove oblasti. Tako mamljive so bile njihove besede, tako sladke obljube, tako močne vezi, ki so te bili vjeli vanje. A minuli post si razdejal vse njihove zanjke, oglušil njihovim vabilom — vstal si! Tvoji varuhi so vztrepetali, poparjeni so zbežali, ker si jih zapustil. Marija se veseli njihovega bega.

Namesto njih je stopil k tebi najboljši varuh — angelj. Kakor nekoč ob praznem grobu Izveličarjevem kliče kazaje na tvoje očiščeno srce: Vstal je — ni ga več tukaj starega, grešnega človeka! Vstal je s Kristom! On ne hrepeni več po tem, kar je na zemlji, nego po onem, kar je gori. Marija se raduje videča poleg tebe angelja varuha.

Da, raduj se, kraljica nebeška, aleluja! Sinovi in hčere, ki so bili izgubljeni, najdeni so zopet. Sinovi in hčere, ki so bili pali, vstali so iznova. Veseli se danes izporkorjencev! Ti, ki si pribežališče grešnikov, varuj jih novega padca; čuvaj jih, da se ne povrnejo v grob pregrehe! Izprosi nam vsem stanovitnosti do konca! Opiraje se na brezmejno usmiljenje božje in na pomoč nebeške

Matere zakličemo, kadar se nam nagne življenja dan: Gospod, pri nas ostani! Marija, pri nas ostani! Amen.

Župnik Ivan Vrhovnik.*

(I.) * Nekaj gradiva za govore o žalostni in radostni Materi božjiesem zajel iz nastopnih del: St. Kocijančič, Kristovo življenje in smrt II.; Schwillinsky, Christenlehrpredigten III.; Philothea 1841; Volčič, Življenje prebl. D. in M. Marije; Jelinek, Jasem i stinem I.; Janežičev Glasnik 1865.

(II.) Popravek: V drugi postni pridigi („Danica“, I. 4. str. 30. v zadnji vrsti drugega stolpca) naj se vdeno besede: Da, mnogi kristijani časte malika, ki se mu pravi sebičnost. O tem glasno ...

Na veliko noč.

Jezusa iščete nazareškega križanega: vstal je — ni ga tu.
Mark. 16.

Resnoben je postni čas s svojimi značilnimi obredi. Cerkev se ogrinja ob njem tako pogostokrat v vijolično barvo — barvo kličečo na zatajevanje. Skrbna opominjevalka nam hoče biti s tem, da se le po poti spokornostnih čutil dojde do radostnega velikonočnega vstajenja.

S takim cerkvenim nastopom se strogo strinja žitje in bitje v pomladni naravi. Potihnili so z veliko nočjo vsaj v naših krajih zimski vetrovi in mrzli sneg nam ne pokriva več dolin in višin. Nežni vonj izpod zelene seči pa oznanja, da očem prikrita klije tam dišeča vijolica,* ki se svojo postno barvo meni umakniti belobarveni sestri-naslednjici** koj, ko prejde velikonočno praznovanje. Kri-lati pevci izpod oblakov pa so prihiteli od vročega juga ter so se zedinili v blagoglasni kor, ki nam zažubori popevko-prestopnico iz dobe dolgočasnega snega v dobo upopolnega pomladnega zelenja.

Kakor se je v pomladno življenje dvignila okamenela narava, tako se je Krist popel iz smrti v življenje. — In to podobno vstalega Izveličarja vam bi, dragi poslušalci, rad to uro naslikal pred vaše dušno oko. — Rad bi vam pokazal, kako vesel praznik da mora vsem nam biti današnji

* Viola odorata.

** Viola alba.

velikonočni dan. Nobeden letnih dni nam upa našega vstajenja tako ne budi in nobeden nas o naši prihodnosti onstran groba bolje ne pouči.

O tem z božjo pomočjo.

*

1. Kako nam današnji dan up našega vstajenja budi.

Slikarji nam, oprti na svetopisemsko poročilo, predočujo Kristovo vstajenje tako, da nam kažejo iz skale izsekan nov grob. Iz tega groba se dviga Kristova poveličana postava v vsem svojem nadzemskem veličastvu. Pet krvavih ran je vtisnjenih njegovemu sv. telesu. Belo-rdečo zastavo v roki noseč nam oznanja, kako je smrt zmagal s svojim vstajenjem ter nam s svojimi krvavimi ranami pridobil ljubega miru. Ob grobovem vznožju gledamo na tla podrte stražnike-vojake. Vsi omamljeni ne vedo, kaj se z njimi to trenutje godi. Tako sta je omotila groza in strah pred Kristovim veličastvom in ono nadzemsko svetlobo, ki izhaja iz njegovega božjega telesa. Taka je torej Kristova velikonočna slika.

Ta slovesna podoba o vstalem Odrešeniku nam kaže, da je res vstal Gospod. Priprčuje nas tega, da je prostovoljno dal svoje življenje za nas zagrešene brate in sestre; a da mu je pa prisojena oblast življenje dati in zopet je sprejeti. Uveruje nas, da kakor on vstanemo vsi mi: ker smo mu v vsem enaki, razun greha. V spominj nam kliče velikega trpina Joba besede, koje je v starodavnem času izustil o vstajenju se tolažeč: „Vem, da moj odrešenik živi in da iz zemlje vstanem na poslednji dan.“ (Job 19, 25.)

2. Česa nas Kristovo današnje vstajenje uči?

Vsa podoba vstalega Odrešenika je našemu duhu kakor odprta knjiga. Na njej nas pa njegove petere rane nad vse velike njegove ljubezni uče. Ko nam v svoji človekoljubnosti kaže na znamenja žrebljev v svojih prebodenih rokah in nogah in na svojo prebodeno stran, čujemo ga pač v duhu, kako

nam ljubeznipolno šepeta: „Glej, zapisal sem te na svoje roke. (Iza. 49, 16.)“

Te bolestne petere rane našega Izveličarja nas pa tudi uče, da pot do našega lastnega rešenja ni drugačna, nego je njegova bila. Le čez trnjeve križevine pridemo do zaželenega rešenja; le skozi britko življenjsko trpenje do sladnega veselja; le čez turobni hrib Golgato se more do višav nebeškega Siona.

A ob vstalem Izveličarju te njegove petere rane nič več bolešno ne krvave. — Kakor rudeče vrtnice na daleč okrog razširjajoč svojo prijetno vonjavo — take se nam zde.

* * *

Tako, dragi v Kristu, slovesni dan vstajenja vsakemu nas postane zemsko trpenje vir živjenja. Vsaka solza, jokana tu na revnotni zemlji, se nam tam onstran groba, na božjih livadah, premeni v biserno srago. Vsak naš duševni napor tu doli pod solncem, vsak naš duševni boj na tej nestalni zemlji kakor kamen za zgradbo stalnega nam domovja pri Očetu luči v nebesih.

Dragi! Če nam je trpenje usojeno tu v živjenju in morda tega trpenja nad mero — naj nas težka ta peza niti ne vznemirja, niti ne moti. V tolažbo naj nam bo današnjega velikega praznika up in pouk.

Če nam je tu na zemlji s Kristom trpeti v raznih bridkobah — ne obupavati! Tudi nam vskrzne dan rešenja.

V svojih lastnih telesih, a v poveličanih teh telesih se iz grobov dvignemo oni veliki dan našega pričakovanja. Takrat bodo podobna naša telesa v nebeški slavi se svetlečemu današnjemu Gospodnjemu telesu. Odsvit bodo ta naša vstala telesa temu nebeškemu veličastvu, ki je gledamo na danes vstalem si Odrešeniku. In v tem odsvitu božanstva samega nam bode v nebesih zagotovljeno bivanje na vekov veke. Amen.

Na velikonočni ponedeljek.

In odprle so se jima oči in sta ga spoznala. (Luk. 24.)

„O da bi imel kakor angeljski glas, ki bi se razlegal do zemeljskih mej. To je praznik vseh praznikov; svetičnost je vseh svetičnosti. Ne le nad vse druge praznike je; tudi nad one vse je, ki je zovemo praznike našega Gospoda. Toliko veličastnejši je ta praznik, kolikor vzvišeneje je solnce nad nebesnimi zvezdami“: tako slavi veliko noč sv. Gregorij Nacijanški.

V povzdigo velikonočnega časa je tudi današnji dan, velikonočni ponedeljek, še zapovedan cerkven god. Sv. evangelij nam pripoveduje o učencih, potujočih iz Jeruzalema v Emavz in o tem, kako iz samih Gospodovih rok prejmeta sv. zakrament. Ob vžitju te nebeške jedi sta svojega Izveličarja spoznala.

Ob tej božji hrani v Emavzu nam hodijo v misel velikonočne jedi, ki jih cerkev v tem času blagoslavlja in nam deli v blag velikonočen spominj.

Česa se učimo ob teh blagoslovljenih velikonočnih jedilih — o tem premislimo ta današnji praznik.

*

Med velikonočnimi blagoslovljenimi jedili so mnoga taka, ki jih je uživati prepovedovala stroga postna postava. To so n. pr. meso, jajca, maslo, sir in druga. Že te v postni dobi prepovedane in sedaj blagoslovljene jedi nas same ob sebi opominjajo prehoda iz spokorne postne dobe v veseli velikonočni čas.

Meso je med temi blagoslovljenimi jedili. Čemu meso? Meso naj nas opominja samega Jezusa Krista, ki je kakor „prvo velikonočno jagnje“ šel za nas v smrt. O vžitju tega svojega mesa nam vzneseno besedo sam govori, ko pravi: „In kruh, kateri jaz dam, je moje meso za življenje sveta... Ako ne bote jedli mesa Sinu človekovega, ne bote imeli življenja v sebi. Kdor je moje meso in pije moje kri, ima večno življenje in jaz ga obudim poslednji dan. Zakaj moje meso je res jed in moja kri res pijača. Kdor

je moje meso in pije moje kri, ostane v meni in jaz v njem.“ (Iv. 6, 52—57.)

Tudi jajca so nam velikonočna blagoslovljena jed. Jajce obdaja trda lupina. Iz te lupine se v življenje izlušči piščanček. Zato nas tako blagoslovljeno velikonočno jajce uči: Kakor je za nas vse vstal iz groba Gospod, tako — dragi — moraš iz groba vstati tudi ti. Gospod je namreč s svojim vstajenjem nastopil kakor zmagovalec nad grehom in grobom in nad peklom. — Večnoma so rdeča ta velikonočna jajca. Zato naj nas s svojo barvo spominjajo Gospodnje ljubezni. Velikrat so jim napisi svarilne in bodrilne vsebine. Prvi nas uče: kako se varovati nam napak; drugi nas pa do čednosti bude, ki naj bodo vnetega kristijana vedne spremljevalke.

Kruh se blagoslavlja kakor velikonočna jed. Kruh nam je v stanu nadomeščati vsako jed. Posebno pa nam je kruh od nekdaj podoba sv. zakramenta. — Vsaka telesna jed se nam spreminja v naše meso in v našo kri; če pa uživamo ta nebeški kruh v zakramentu, deležni postanemo samega Jezusa božje pravičnosti in svetosti.

Maslo in sir pa, ki se o veliki noči pridevlejo kruhu in tudi blagoslove, nam predočujejo razne druge milosti, ki so nam došle kakor darovi iz Kristovega dovršenega odrešenja.

Hren in grenka zelišča so tudi med temi velikonočnimi blagoslovljenimi jedili. „Krist enkrat vstal — nič več ne umrje,“ nas opominja apostol. Nič več v grehu umreti ne smemo tudi ne mi. Tega nas opominja soseben še blagoslovljeno to grenko korenje z grenkimi zelišči. Uče naj nas namreč ta grenka zelišča, da nam vse naše življenje postane kakor post; da vstali nikdar več ne krenemo na nobeno napačno pot nazaj. Vse naše nadaljno kretanje na tem svetu nam bodi nekako vstrajno pripravljanje za večno velikonoč v nebesih.

* * *

Tem načinom naj nam bodo — dragi — velikonočni dnevi kakor predhodniki iz teme v luč; kakor spremljevalci iz dežele

sužnosti naj nam bodo v pokrajine božjih otrok. Velikonočni čas naj nam bode kakor preselitvena doba iz smrtnih senc v ono deželo, v katero si je zopet vstop priboril izključenec iz raja: človeštvu oče Adam.

Velikanoč nam bodi čas pravega dušnega življenja; vesoljnemu svetu bodi v veselje — v poslavitev sami presveti Trojici bodi praznovana naša velika noč. Amen.

Platno, v katerem je bilo zavito Jezusovo telo.

Poročali so listi, da se v Turinu na fotografičnem posnetku platna, v katero je bilo zavito Jezusovo telo, opazita slika Gospodovega telesa, a osebno se poznajo roke in lice. Advokat Pia se je posebno trudil, kako bi se ta slika povečati mogla po originalu, z vsemi potezami in popolnoma neizpremenjena. Sedaj se dobivajo slike tega svetega obraza v veličini 14 cm. Očevidec piše v „Osservatore Romano“, da so slike prav lepe. Tega vspeha se radujejo katoliški listi zlasti zaradi tega, ker se je slika Gospodova odkrila koncem preteklega stoletja. Prav takrat je namreč ves katoliški svet proslavljaval Jezusovo ime, ki naj bode čiščeno na veke. — n —

Krist — je vstal — zato je Bog — zato verujemo.

Prefekt Olibrij je vprašal pred se pripeljano Margareto, pozneje mučenico, katere vere da je. Ko se je odločno izrekla, da je kristijana, rekel jej je porogljivo: „Ali se more kdo zmisлити večje budalosti kakor je ta: verovati v človeka, ki je bil na križ prabit?“ — „Veš li za gotovo, da je bil križan,“ ga vpraša. — „Da prav za gotovo, izvedel sem iz vaših knjig, katere tako visoko častite, da pravite: v njih ni nobene neresnice,“ jej odgovori. — „Če si bral te knjige, si bral ne le o križanju, nego tudi o vstajenju. Ne verujemo zato, ker je bil križan, nego zato, ker je bil

križan in je iz lastne moči šel iz groba. Zato verujemo, zato radi kri prelijemo, radi mremo za njegov sv. nauk in njegove sv. resnice.“

Osupnil je ob toliki modrosti Olibrij in občudoval odločni govor neustrašene kristijane. L. P.

Z r n j e.

Želje po nebesih.

Kako ljuba so mi tvoja prebivališča, Gospod vojskinih trum! Blagor jim, ki prebivajo v tvoji hiši, o Gospod! (Psalm 84.)

2. Kakor hrepeni jelen po hladni studenčnici, tako hrepeni moja duša po tebi, o Gospod! Kdaj pridem in se prikažem pred Tvoje obličje. (Psalm 42.)

3. Kdor hoče priti do Boga, tega jedino hrepenenje mora biti hrepenenje po Bogu, katerega ljubi. V tem hrepenenju po Bogu je naša sreča. Sv. Bernard.

4. Izvoljenih hrepenenje po Bogu raste, ako so v nadlogah in stiskah. Podobno je ognju, kateri se mora zadušiti, a mahoma zopet vsplamti, ako dobi duška.

5. Nebesa so kaj cenega kupa; zanje zahteva Bog le ljubezen; brez ljubezni si jih sploh ne moremo pridobiti. Daruj Bogu ljubezen, On ti zato podari nebesa. Ljubi in za plačilo so ti nebesa.

6. Pot v nebesa je za peščico ljudij, ki si ga izvolijo sicer ozka; vendar lahko hodijo po njej oni, ki ljubijo Boga. L. P.

Iz vredništva in lastništva.

Če te dni razna na „Danico“ naročena slav. društva prejmejo po več izvodov prejšnjih „Danicinih“ številk — naj je, prosimo, obdrže in brezplačno svojim udom vroče. Morda je tudi to branje še bolj vglubi v duh teh lepih velikonočnih dni, ter jim dvigne dušo gori do našega pravega doma — v nebeške višave.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za vse leto 6 kron, za pol leta 3 krone, za četrt leta 1 krono 50 vin. Zunaj Avstrije velja za vse leto 7 kron; za Ameriko 9 kron. Ako bi bil petek praznik, izide „Danica“ dan poprej.

V Ljubljani se dobivajo posamezne številke po 10 vinarjev v tabakarni: Makso Brusovi, pred škofijo 12.